

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาวิชาอาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในด้านการเตรียมบุคลากรให้มีความสามารถ ในการประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจของบุคคล และมีผลผูกพันไปถึงด้านการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ด้วยเหตุนี้นโยบายการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่ง เน้นในเรื่อง การศึกษาวิชาอาชีพในทุกๆระดับ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา สู้จิตใจ เหล่าลุ่มทร โด่กล้าว่าไว้ ว่า

หากนักเรียนในระดับนี้ได้รับการฝึกหัดวิชาอาชีพในสาขาที่ประเทศชาติต้องการ อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นการสร้างให้นักเรียนที่เรียนจบออกไปเป็นกำลัง แรงงานที่มีฝีมือ มีสมรรถภาพอย่างเพียงพอ การฝึกหัดวิชาอาชีพเท่ากับเป็นการ สร้างกำลังแรงงานให้เป็นอย่างมีฝีมือระดับกลาง ซึ่งประเทศชาติต้องการมาก ยิ่งกว่ากำลังแรงงานของคนในระดับใด ๆ ทั้งสิ้น (สู้จิตใจ เหล่าลุ่มทร 2510: 54)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 มีแนวนโยบายระบุไว้ชัดเจนว่า "มุ่งให้ผู้เรียน มีความรู้ทั้งวิชาการและอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด เพื่อให้แต่ละ บุคคลเข้าใจและรู้จักอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม" (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: 11) รวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2530-2534 ได้เน้นการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในด้านมาตรฐานการการจัดสรรทรัพยากร การปรับปรุงการจัดกระบวนการ เรียนการสอน และการฝึกอาชีพเพื่อให้ผู้จบการศึกษา ศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ โดยเฉพาะใน จุดประสงค์ข้อที่ 3 ระบุไว้ว่า

เพื่อให้การจัดการมัธยมศึกษาส่งเสริมการประกอบอาชีพ ซึ่งมีนโยบายรองรับ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาวิชาอาชีพดังนี้

1. เร่งขยายมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อยกระดับการศึกษาของประชากรให้สูงขึ้น ทั้งให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และเน้นการ ขยายบริการมัธยมศึกษาในพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อตนเป็นพิเศ

2. มุ่งปรับปรุงสถานศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพทัดเทียมกัน สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและสนองต่อต่อความจำเป็นของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. เร่งปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเห็นแนวทางของการประกอบอาชีพและการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น รวมทั้งสามารถใช้ความรู้ที่เรียนไปประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529: 52-53)

จากการศึกษากรอบนโยบายการบริหารและพัฒนาการศึกษากรมสามัญศึกษา พุทธศักราช 2530 จะเห็นได้ว่า นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา เศรษฐกิจเป็นนโยบายส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษาวิชาอาชีพเพื่อการมีงานทำ โดยมุ่งเน้นอาชีพในท้องถิ่นด้วยการส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติงานอาชีพของพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรืออาชีพอื่นใดที่สามารถกระทำได้ตามสภาพ ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสืบต่อเนื่องการพัฒนาประสิทธิภาพให้สูงขึ้น และการนำ ทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ จึงกำหนดหลักการสำคัญซึ่งเกี่ยวกับ เรื่องดังกล่าวข้างต้นไว้ดังนี้

" . . .

5.2 พัฒนาการศึกษาวินิจฉัยอาชีพและการศึกษาเพื่อการมีงานทำโดยเฉพาะ ในด้านวิชาคำศัพท์การเกษตร และอุตสาหกรรมการเกษตร ให้มีระบบและ ขั้นตอนการจัดการศึกษาครบวงจรอาชีพ

" . . .

5.4 สนับสนุนส่งเสริมให้มีระบบส่งเสริมการศึกษาวิชาอาชีพและการมีงาน ทำของนักเรียนให้รวมถึงการให้ทุนการส่งเสริมผลงานการผลิต การจำหน่าย การประกวดแข่งขัน การยกย่องผลงานดีเด่น ฯลฯ

5.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษาวิชาอาชีพในสาขาเดิมของ บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือในสาขาที่บรรพบุรุษมีฝีมือความสามารถดี เด่นอยู่ แล้ว เพื่อให้สืบต่อเนื่องและพัฒนาอาชีพนั้น ๆ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สูงขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่มีทักษะความสามารถและ ประสบความสำเร็จในงานอาชีพนั้น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้าน เนื้อหาสาระของหลักสูตร และเป็นวิทยากรในการเรียนการสอน การฝึก ปฏิบัติงานวิชาอาชีพนั้น ๆ ด้วย

" . . .

5.14 ส่งเสริมให้มีการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนอย่างกว้างขวาง ให้นักเรียนเห็นช่องทางในการประกอบสัมมาชีพ และมีกำลังใจพร้อมที่จะออกไป

ไปประกอบอาชีพตามความถนัด โดยเฉพาะเน้นการประกอบอาชีพอิสระให้มากขึ้น ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับความต้องการของสภาพเศรษฐกิจและสังคม

". . .

5.16 ติดตามภาวะการมีงานทำ และปัญหาของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ด้านอาชีพ (สำนักงานศึกษาริการเขต เขตการศึกษา 2 2529: 7-29)

ซึ่งตรงกับจุดเน้นของกรมสามัญศึกษา ปีพุทธศักราช 2531-2532 ได้กำหนดให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสามารถตามวัยของตนเอง มีการรวมกลุ่มวางแผนงาน ปฏิบัติงาน สรุปลงงาน โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด มุ่งกระบวนกรกลุ่ม ได้ลงมือปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน รายละเอียดของจุดเน้นได้ระบุไว้ดังนี้

1. มุ่งเน้นคุณธรรมของนักเรียนด้านความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญู ความรับผิดชอบ การพึ่งตนเองและความมีวินัย โดยให้มีการจัดกิจกรรม สัตบรรยาภาคและสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะชีวิตความเป็นอยู่ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการสร้างเสริมคุณธรรมดังกล่าว
2. มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน ตามสภาพเวลา กำลัง และความสามารถ โดยผ่านกิจกรรมสหกรณ์หรือการรวมกลุ่มที่ประกอบอาชีพอิสระตามความเหมาะสม
3. มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการใช้เทคโนโลยีตามความเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน และเป็นพื้นฐานสำหรับนักเรียนจำนวนหนึ่ง ในการที่จะพัฒนาเพื่อรับการศึกษาาระดับสูง เป็นกำลังสำคัญของบ้านเมืองในด้านที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับสูงต่อไป (กรมสามัญศึกษา 2532: 1-3)

ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ระบุไว้ว่า

". . .

เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษากว้างไปอันเป็นพื้นฐาน สำหรับประกอบสัมมาอาชีพตามความสามารถและความสนใจและเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดแผนการเรียนให้จบในตัวเองได้ หรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ และเปิดโอกาสให้ได้ก้าวร่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตัวโดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของบุคคล เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่น ทางด้านอาชีพ การจัดสอนวิชาอาชีพ สิ่งจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ มีทักษะจากแห่งวิทยาการ และสถานประกอบการต่าง ๆ ได้ (กรมวิชาการ 2525: 1)

ซึ่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่ง
 วิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในระดับมัธยมศึกษา (ฉบับที่ 3)
 พ.ศ. 2527 นับเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาสามารถศึกษาหาความรู้ และ
 ทักษะจากแหล่ง วิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ นอกสถานศึกษา
 ของตนได้ ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2526 มีวัตถุประสงค์โดยย่อ คือ
 เพื่อกำหนดลักษณะของแหล่ง วิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระให้
 นักเรียนเลือกศึกษาหาความรู้ หรือฝึกทักษะตามความต้องการ ตลอดทั้งเป็นแนวทางการจัด
 การศึกษา การฝึกงาน สำหรับวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรมวิชาการ 2530: 154)
 โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพ
 การจัดสอนวิชาอาชีพจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นเป็น
 หลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้ ทักษะจากแหล่ง วิทยาการ และสถาน
 ประกอบการต่าง ๆ ก็ได้ (กรมวิชาการ 2521: คำนำ) ในการสอนวิชาอาชีพใด ๆ ก็ตาม
 ถ้าจะให้ได้ผลจริงจังก็จะต้องให้นักเรียนได้ฝึกงานมีการ เรียนรู้การประกอบอาชีพอิสระโดยตรง
 จากบิดามารดา ผู้ปกครองและจากสถานประกอบอาชีพอิสระนั้นจริง ๆ สิ่งจะเกิดทักษะ เจตคติ
 และกึณนิสัยเพียงพอที่จะดำเนินอาชีพนั้นได้ (กรมวิชาการ 2521: 2) ถึงแม้ในสถานศึกษาบาง
 แห่งจะไม่มีครูอาจารย์วิชาอาชีพโดยเฉพาะ โรงเรียนก็อาจจัดโครงการเรียนให้แก่กันได้ โดย
 ใช้สถานประกอบอาชีพอิสระเป็นแหล่งสำหรับฝึกหัดงานของนักเรียน

การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527
 ของโรงเรียนในเขตการศึกษา 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยวิชาพื้นฐานอาชีพจากค่าคะแนนระดับประเทศ
 มีค่า 16.19 แต่คะแนนของนักเรียนในเขตการศึกษา 2 อยู่ในระดับ 15.40 จากคะแนนเต็ม
 30 (เขตการศึกษา 2 2528: 35) จะเห็นได้ว่าค่าของคะแนนยังอยู่ในระดับต่ำและต้องปรับปรุง
 ให้ดีขึ้นเมื่อได้เปรียบเทียบผลการสอบของกลุ่มจำนวนนักเรียนที่อยู่ในระดับดี พอใจ ต้องปรับปรุง
 และไม่มีคะแนนในวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพของจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลา จากคะแนนเต็ม
 30 คะแนน จำนวนนักเรียนในระดับดีมีร้อยละ 1.14 (จังหวัดยะลา ร้อยละ 1.72) จากคะแนน
 สูงมากกว่า 24 คะแนน ระดับพอใจ ร้อยละ 38.18 (จังหวัดยะลา ร้อยละ 41.73) จากช่วง
 คะแนนระหว่าง 18-24 คะแนน ระดับต้องปรับปรุง ร้อยละ 58.18 (จังหวัดยะลา ร้อยละ
 49.84) จากคะแนนต่ำกว่า 18 คะแนน และระดับไม่ได้คะแนนร้อยละ 2.50 (จังหวัดยะลา)

ร้อยละ 6.71) จากคะแนน 0 คะแนน (เขตการศึกษา 2 2528: 126) อีกทั้งการทดสอบผลสัมฤทธิ์ของคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษอาชีพในระดับเขตการศึกษา 2 กับระดับประเทศ จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน : ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัดของจังหวัดนราธิวาสก็มีค่าเฉลี่ย 24.30 ส่วนระดับเขตการศึกษา 2 มีค่า 24.73 (ค่า $t = 33.36$) และค่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ มีค่า 26.31 (ค่า S.D. = 0.96) (กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 2530: บทคัดย่อ) แสดงว่าค่าระดับคะแนนของจังหวัดนราธิวาส เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดยะลาและระดับประเทศจะเห็นได้ชัดเจนนว่า ระดับคะแนนทุกระดับมีค่าสูงกว่าจังหวัดนราธิวาสจึงต้องหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ค่าระดับคะแนนให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ยังมีนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสังคมวิทยานโยบายข้อ 4 กล่าวไว้ว่า

ส่งเสริมคนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษในการเข้ารับราชการตามความต้องการของท้องถิ่น และการสนับสนุนการศึกษาขั้นสูงแก่บรรดาบุตรหลานของผู้นำท้องถิ่นในกลุ่มผู้นำศาสนาอิสลามเพื่อเยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทย โดยแพร่หลายและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้สร้างความเข้าใจ ที่มั่นคง และความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ และเป็นการสอดคล้องกับการประกอบอาชีพด้วย (กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 2528: ไม้ระบุงหน้า)

สำหรับข้อมูลทางด้านชุมชนซึ่งทางสำนักงานศึกษาริการเขต เขตการศึกษา 2 ได้สำรวจความต้องการในการเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพจากประชาชนหลายอาชีพในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปเรียงลำดับความต้องการจากมากมาหาน้อยคือ เกษตรกรรม ร้อยละ 41.08 รองลงไป เป็นอย่างต่าง ๆ ร้อยละ 14.11 หัตถกรรมร้อยละ 13.72 (เขตการศึกษา 2 2529: 12)

จังหวัดนราธิวาสก็เป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ประชาชนในจังหวัดนี้มีชาวไทยมุสลิมมากที่สุดคือ ร้อยละ 77.83 พุทธศาสนา ร้อยละ 21.80 ผู้นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.02 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 0.26 (ปาสิต ม่องแม้ว 2528: 2) ได้มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ 74 ตำบล 466 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 5,111,511 ตารางกิโลเมตร

มีประชากรทั้งหมดรวม 514,295 คน เป็นหญิง 254,636 คน และชาย 259,659 คน (กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 2531: 9-11) มีเขตแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย จังหวัดนราธิวาสประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ประชาชนยังมีความยากไร้และยากจนมากเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดชายแดนภาคใต้จังหวัดอื่น ๆ ยกเว้นจังหวัดปัตตานี จากปัญหาดังกล่าวจึงมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและโครงการศิลปาชีพพิเศษของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งมุ่งสร้างความมั่นคงให้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะเกี่ยวข้องกับงานด้านการชลประทาน การคมนาคม การปลูสัตว์ การป่าไม้ การเกษตร การประมง การสหกรณ์ และอื่น ๆ โดยมีแผนงานและโครงการ ตลอดจนองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ทางด้านเกษตรมีโครงการส่งเสริมการปลูกถั่วลิสง โครงการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว ฯลฯ หรือนโยบายด้านการป่าไม้ มีโครงการปลูกไม้สีลู่ก โครงการปลูกไม้หลายอะโอบ ฯลฯ นโยบายด้านอื่น ๆ มีโครงการจัดหาน้ำสะอาด โครงการอาหารเสริมโปรตีน โครงการโรงอบยางพาราพลังแสงอาทิตย์ ฯลฯ ส่วนโครงการศิลปาชีพพิเศษมีนโยบายด้านการจักสาน มีโครงการจักสานเสื่อกระจุตบ้านคลองแระที่อำเภอบาเจาะ โครงการจักสานย่านลิเภาบ้านทุ่งคาที่อำเภอยี่งอ โครงการจักสานเครื่องหวายบ้านลูศิริน อำเภอลูศิริน นโยบายด้านการทอผ้า มีโครงการทอผ้าฝ้ายบ้านโคกเคียน อำเภอเมือง โครงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านกาหลง อำเภอศรีสาคร โครงการปักผ้า อำเภอเรือเลาะ ฯลฯ (เลขฎา อู่พิพัฒน์พงศ์ 2529: ภาคผนวก ข)

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะกระจายอยู่ทุกอำเภอภายในจังหวัดนราธิวาส ในลักษณะกลุ่มฝึกงานอาชีพสำหรับชาวบ้านภายในหมู่บ้านหรือตำบลใกล้เคียง โดยมีวิทยากรจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมหรือกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง เป็นสำนักงานใหญ่ที่จะคอยประสานงานและช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา โรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงสามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นสมัครร่วมกับการฝึกของผู้ปกครองในระหว่างการฝึกกลุ่มงานอาชีพตามความสามารถ เมื่อนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติร่วมกับโครงการก็จะประสบความสำเร็จสอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ

จากสภาพโดยส่วนรวมดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดวิชาอาชีพท้องถิ่นตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นรายวิชาอาชีพเลือกที่นักเรียนทุกคนสามารถที่จะเลือก

เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการของตนเองนั้น เป็นวิชาอาชีพเลือกที่เป็นพื้นฐาน สำหรับการประกอบอาชีพ หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการสัตวิชาอาชีพท้องถิ่นว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ซึ่งยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาวิจัยไว้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะทำการศึกษาการสัตวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการเตรียมการ การปฏิบัติ การตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข โดยนำข้อมูลที่ได้ออกไปพัฒนาการสัตวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสัตวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาปัญหาการสัตวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการสัตวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. นโยบายและการวางแผนการสัตวิชาอาชีพท้องถิ่น
  - 1.1 นโยบายการสัตวิชาอาชีพท้องถิ่น
  - 1.2 การวางแผนงานของโรงเรียน
2. หลักสูตรและเกณฑ์การสัตวิชาอาชีพท้องถิ่น
  - 2.1 เกณฑ์ในการเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
  - 2.2 หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น
3. การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

4. การจัดการกรรมการเรียนการสอน
  - 4.1 กิจกรรมการเรียนการสอน
  - 4.2 สื่อการเรียนการสอน
  - 4.3 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
5. การประเมินผลโครงการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนวิชาอาชีพ ครูแนะแนว นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง พิจารณาวางแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติการวางแผน งาน การใช้หลักสูตร การใช้สถานประกอบการ การแนะแนว การประเมินผล
2. เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นำไปประกอบการพิจารณา เพื่อปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้แก่นักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อได้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเอง

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

นโยบาย หมายถึง แนวทางปฏิบัติของโรงเรียนในการเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

การวางแผน หมายถึง วิธีการในการดำเนินงานของโรงเรียนในการเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

เกณฑ์ หมายถึง องค์กรประกอบที่โรงเรียนพิจารณาในการเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดนราธิวาส

ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดของโรงเรียนโดยถือจำนวนนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2521 มีเกณฑ์ดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่	มีจำนวนนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป
โรงเรียนขนาดกลาง	มีจำนวนนักเรียน 500-1,499 คน
โรงเรียนขนาดเล็ก	มีจำนวนนักเรียน 499 คนหรือน้อยกว่า

ปัญหา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นของการใช้หลักสูตรกับปริมาณหรือระดับความรู้สึกที่ตระหนักว่า ข้อความดังกล่าวนี้เป็นปัญหาจริง (สมหวัง พิริยานุวัฒน์ 2523: 119) วัดได้จากแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับสภาพที่ปฏิบัติจริง และให้ถ่วงน้ำหนักความรู้สึกที่คิดว่าข้อความนั้นเป็นปัญหา

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หรือผู้ทำหน้าที่แทนผู้บริหารด้านวิชาการ

ครูแนะแนว หมายถึง ผู้ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว หรือหัวหน้าฝ่ายแนะแนวของโรงเรียน
ครูสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชาอาชีพท้องถิ่นตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

วิชาอาชีพท้องถิ่น หมายถึง รายวิชาที่เป็นวิชาเลือกในกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่ระบุในหนังสือหลักสูตรรายวิชาอาชีพ (เพิ่มเติม)

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ปกครองนักเรียน ที่ให้การอุปการะสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส

นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนในรายวิชาอาชีพท้องถิ่น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษา สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส มีลำดับขั้นตอนของการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15 คน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ จำนวน 15 คน ครูแนะแนวการศึกษา จำนวน 15 คน ครูสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นทั้งหมดที่สอนวิชาอาชีพท้องถิ่นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 ที่เลือกเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่นซึ่งโรงเรียนเปิดสอนเป็นวิชาเลือก ผู้วิจัย คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตามกลุ่ม (cluster sampling) ในแต่ละกลุ่มของผู้เรียนวิชาอาชีพ ท้องถิ่น 6 กลุ่มวิชาอาชีพมาเป็นจำนวนอย่างต่ำ ร้อยละ 25 ของแต่ละกลุ่มวิชา จำนวน 159 คน (ประคอง วรรณสุต 2528: 8)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียน ได้จากการสุ่มตามกลุ่มของนักเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มวิชาเป็นจำนวนอย่างต่ำร้อยละ 10 ของแต่ละกลุ่มวิชา ที่โรงเรียนมัธยมศึกษา เปิดสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ซึ่งจะได้จำนวนผู้ปกครองของนักเรียนตามต้องการใช้ เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบเลือกตอบ แบบเติมคำ แบบประมาณค่า และ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นชุดดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นคำถามแบบเลือกตอบ แบบเติมคำ ถามผู้บริหารและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการใน ฐานะผู้กำหนดนโยบายและวางแผนการจัดวิชาอาชีพท้องถิ่น การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น และ การประเมินผลโครงการ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำ ใช้ถามครูแนะแนวใน ฐานะผู้สนับสนุนการจัดวิชาอาชีพท้องถิ่นของโรงเรียน

ชุดที่ 3 เป็นคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ ใช้ถามครูสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นใน ฐานะผู้ใช้หลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นของโรงเรียน

ชุดที่ 4 เป็นคำถามแบบประมาณค่า ใช้สอบถามนักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น
ในฐานะผู้รับบริการ ผู้เรียนตามหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น

ชุดที่ 5 เป็นคำถามแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างใช้สัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียน
ในเรื่องการประกอบอาชีพภายในท้องถิ่น

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้บริหารและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการมี 2 ตอนคือ
ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ
เป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเตรียมการ การปฏิบัติการ การตรวจสอบ
การปรับปรุงแก้ไขและปัญหา ด้านนโยบายและการวางแผนการศตวิชาอาชีพท้องถิ่น หลักสูตรและ
เกณฑ์การเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น การประเมินผลโครงการ คำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูแนะแนว มี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถาม
เป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเตรียมการ การปฏิบัติการ การตรวจสอบ
และสนับสนุน การปรับปรุงและกำหนดเป็นมาตรฐานและปัญหาในด้านการแนะแนวการศึกษาและ
อาชีพ คำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ชุดที่ 3 เป็นคำถามครูสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในฐานะผู้สอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่น
มีคำถาม 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบคุณสมบัติ คำถามมีลักษณะ
เป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเตรียมการ การปฏิบัติการ การตรวจสอบและ
สนับสนุน การปรับปรุงและแก้ไข กำหนดเป็นมาตรฐานและปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนวิชาอาชีพ การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลวิชาอาชีพท้องถิ่น คำถาม
เป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามนักเรียนในฐานะผู้เรียนตามหลักสูตร วิชาอาชีพท้องถิ่น

คำถามเป็นแบบประมาณค่า มีอยู่ 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบเติมคำ และแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการด้านหลักสูตร ด้านการแนะแนว การศึกษาและอาชีพ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล คำถามเป็นแบบประมาณค่า

ชุดที่ 5 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน มีลักษณะ ดังนี้ คือ

เป็นคำถามเกี่ยวกับการประกอบอาชีพภายในท้องถิ่น มีประเด็นหลักเกี่ยวกับการศึกษาอบรม เจตคติต่อการประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อมภายในชุมชน ปัญหาการประกอบอาชีพ คำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

เมื่อได้แบบสอบถามแล้ว นำแบบสอบถามไปหาความตรงของเนื้อหาโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถาม ทั้ง 5 ชุด ไปทดลองใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่นในจังหวัดยะลา จำนวน 1 โรงเรียน และจังหวัดปัตตานีจำนวน 1 โรงเรียน เพื่อดูปัญหาในการตอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างและประชากรจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และมีผู้ช่วยในขณะไปเก็บข้อมูล สำหรับเครื่องมือจะจัดส่งไปทางไปรษณีย์กับนำไปมอบให้ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสำรวจ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละและเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพการตัดสินวิชาอาชีพท้องถิ่น วิเคราะห์โดยใช้คำร้อยละ
เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินวิชาอาชีพท้องถิ่น วิเคราะห์โดยเสนอเป็นความเรียง
และแสดงความถี่ของปัญหา
4. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการเรียนวิชาอาชีพท้องถิ่น ของนักเรียนวิเคราะห์โดย
เสนอเป็นความเรียงและแสดงเป็นค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเปิดสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
วิเคราะห์โดยเสนอเป็นความเรียงแสดงความถี่ของปัญหา และโดยใช้คำร้อยละ

การเสนอผลในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยลำดับขั้นตอนของการเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 บท
ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของคำถามที่
ต้องการคำตอบจากการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คำนิยาม
ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ลำดับขั้นในการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั่วไป เกี่ยวกับ
นโยบาย การวางแผน หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ เกณฑ์การใช้หลักสูตร กิจกรรมการเรียน
การสอน หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ เกณฑ์การใช้หลักสูตร อันเนื่องมาจากพระราชดำริใน
จังหวัดนครราชสีมา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 กล่าวถึง การวิเคราะห์ข้อมูล ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์
เอกสารที่ใช้ในการเปิดสอนวิชาอาชีพ

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลของการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในส่วน
สุดท้าย จะเป็นบรรณานุกรม และภาคผนวก